

N. Neamtzu-Ottonel

S-a stins, într-un vechi cartier bucureștean, decanul de vîrstă al actorilor noștri, Aproape centenar, singuratcul bătrîn cu bocmul trabuc în colțul gurii vădea tînerețe a spiritului atunci cînd — rare clipe! —, în portrete fine și istorii sarcastice, vorbea despre oamenii și vremurile unei vieți, din preaplînul căreia nu-i plăcea să împărtășcască.

Debutase, pe la 1900, lingă redingota ponosită a lui Zaharia Burlinescu, în urbea marelui Iancu. Bălatul de procopseală din trupele turneelor mizere este angajat de Emil Girleanu, în 1911, la Naționalul craiovean. Acum se ridică, în cetatea Bănel, o generație cu rost însemnat în fundarea viitoare a Teatrului Național din Cluj, după războiul întregirii. Marele animator Zaharia Bârsan va chema, pentru repertoriul național al stagiunii întemeietoare, pe Ștefan Braborescu, N. Neamtzu-Ottonel, Stănescu-Popa, Dem. Mihăilescu-Brăila, Nicu Dimitriu, Dem Psata.

N. Neamtzu-Ottonel află la Cluj un climat efervescent, regizează și joacă neistovit, și — așa cum ne mărturisea — caută să transforme fiecare reprezentație într-o sărbătoare a spiritului. De la Molière, Shakespeare, Schiller pînă la Bataille și Pirandello, montările și rolurile sale s-au succedat vertiginos, accentuînd un profil de creator cult, deschis innoirilor, cu pasiunea artizanală a detaliilor, în bună și sigură descendență realistă. În repertoriul original — Delavrancea, Davila, Eftimiu, Iorga —, actorul se remarcă prin filigranate compoziții, meșteșug cărui a se va consacra ulterior, pe scenele bucureștene. Îl așezăm alături de Ion Manu și N. Tomazoglu, maeștrii aparițiilor îndelung cizelate, virtuozii ai rolurilor secundare.

După un intermezzo actoricesc, între 1944 și 1947, pe scenele Cărăbuș, Victoriei, Modern, la teatrul Mariei Filotti, Neamtzu-Ottonel aderă la programul democratic al Teatrului poporului (1947), care, cu cele șase trupe regionale, începea educația celor mulți, prin teatru. În 1949, împreună cu Victor Bumbești, Ana Colda, Vasilica Tastaman, Th. Păunescu, înființează Teatrul de Stat Brăila-Galați, nucleul prețutelor ansambluri dunărene de azi.

Întil la Studioul actorului de film, apoi la Teatrul Tineretului, iar din 1964 la Teatrul Mic, maestrul aduce la rampa bucureșteană experiența unei jumătăți de veac. Ursuzenia bătrînului din Micuța Dorrit (după Dickens), disimularea patologică a personajului din drama lui Ștefan Berciu Cine a ucis?, magistrala intrupare a mesterului reșițean din Ferestre deschise de Paul Everac, dezmoșteniții sorții, așa cum l-a gîndit în spectacolele Amintirea a două dimineți de luni de Arthur Miller și Emigrantul din Brisbane de Georges Schéhadé, sau portretul tragic scris de Paul Everac în Ape și oștinzi, prelungneau, în vreme, forța rar egalată de a pătrunde în infimitatea caracterului dramatic, pînă la cele mai imprevizibile nuanțe și stări. Arta lui N. Neamtzu-Ottonel s-a împlinit în tăcuta și fără de odihnă trudă a performanțelor de gen. De la vodevil la tragedie, în sute de roluri, actorul a revelat o capacitate artistică remarcabilă. Egal cu sine șapte decenii teatrale, el vădea, la senectute, un firesc scenic uluitor, de la care au tras învățăminte mulți, și la care noi, care-l aplaudăm aparițiile, ne vom gîndi ori de cîte ori excese cabotine vor tulbura mirajul rampel.

Actori ca N. Neamtzu-Ottonel sînt hărăziți eflgiei și documentului.

Ionuț NICULESCU